herpy

VARANER

Tricoloured monitor lizard

Varanus yuwonoi

Varanus yuwonoi er en sjælden, farvestrålende varan fra skovene på Halmahera i Indonesien, med sort forkrop, en bagkrop finprikket med grønt, blåt og sort og en blå hale. Dyrene i handlen er næsten alle vildfangede, og pasning og avl er næsten ukendt. Den hører hjemme hos meget erfarne holdere med plads til et helt rum.

Familie: Varanidae Udgivet 16. november 2026

SPECIFIKATIONER

DYRET

Voksenstørrelse	**100-150 cm** total længde inkl. hale
Levetid	**10-15 år**
Aktiv	**Dag**
Levevis	**Jordboende**
Biotop	**Regnskov**
Sværhedsgrad	**Ekspert**

PASNING

Min. terrarie	**300 × 150 × 180 cm** L × B × H til 1 voksent dyr
Temperatur, dag	**26-30 °C**
Hotspot	**40-45 °C**
Temperatur, nat	**23-25 °C**
Luftfugtighed	**70-90 %**
UVB	**Anbefalet** Ferguson-zone 3
Kost	**Insekter og hvirveldyr**
Holdes	**Enkeltvis**

AVL

Formering	**Æglæggende**
Kuldstørrelse	**4-9 æg**
Inkubation	**164-166 dage** ved 29 °C

BESKYTTELSE OG PAPIRER

CITES	**Appendiks II**
EU-bilag	**Bilag B**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Arten står på CITES liste II og i bilag B i EU's forordning om handel med vilde dyr, så dyr, der indføres fra lande uden for EU, kræver CITES-papirer og EU-dokumenter. Arten er ikke nævnt i bekendtgørelse nr. 1261 af 17.11.2015 om forbud mod hold af særlige dyr og må derfor holdes af private efter de almindelige regler i dyrevelfærdsloven.

Om arten

Varanus yuwonoi hører til de såkaldte blåhalede varaner i *Varanus indicus*-gruppen. Den kendes på en blå, kraftigt sammentrykt hale med en tydelig dobbelt køl yderst, store sorte pletter på halssiderne og en ryg, hvis forreste tredjedel til halvdel er sort med få brede bånd, mens den bageste halvdel af kroppen er finprikket med grønt, blåt og sort. Struben er uden bånd. Tungen er mørkelilla yderst og lyserød ved roden, og tungespidserne kan være gule til lyseblå. Hovedet er forholdsvis kraftigt, og tænderne er langt længere end hos de nærmeste slægtninge.

Arten blev beskrevet i 1998 af Michael B. Harvey og David G. Barker, og navnet *yuwonoi* hædrer den indonesiske biolog og herpetolog Frank Bambang Yuwono. Den farvestrålende tegning gør den meget eftertragtet i den internationale dyrehandel, og lokale jægere fanger den. Alligevel er den en af de dårligst kendte varaner overhovedet, fordi den er svær at finde i naturen. De største angivne mål er 150 cm i total længde for en han og 137 cm for en hun, og snude-kloak-længden når 53 cm hos hunnen. Halen er omkring 1,6 gange så lang som kroppen. Dyr på 146 cm er ikke nødvendigvis udvoksede, og nogle bliver formentlig større. Den nedre grænse på 100 cm og levealderen på 10-15 år i faktaboksen er skøn.

Den markante farvetegning bryder dyrets omrids, når det ligger på skovbunden, og har formentlig udviklet sig, så byttedyr ikke opdager det. Ungerne har en tydeligere tegning end de voksne: pletterne på bagkroppen kan være orange, halen har skarpe sorte og blå bånd, bagbenene har grønblå til turkise prikker, og snuden har mørke tværbånd. Forskelle mellem kønnene er ikke beskrevet.

Livslang forpligtelse: en voksen *V. yuwonoi* er en stor, stærk og potentielt bidsk varan, som lever mange år. Den kræver et hjemmebygget terrarie eller et helt rum, kraftig opvarmning, UV-lys, en foderudgift til hele dyr i større mængder og daglig tid. Dyrene i handlen er formentlig næsten alle vildfangede, og pasning og avl er ikke beskrevet. Det gør arten til en opgave for meget erfarne varanholdere, som er forberedt på at lære undervejs.

Læs mere: Lys og UVB Læs mere: Køb af dyr: opdræt, vildfang og transport

Udbredelse og levested

Arten findes kun på Halmahera, den største ø i Molukkerne i Indonesien. De første dyr blev indsamlet ved Jailolo på øens nordvestlige arm. Senere er den fundet ved landsbyerne Akesahu og Kao på vestsiden af Kao-bugten, og i 2014 blev et dyr set omkring 12 km nord for Weda på den sydlige arm. Det udvidede det kendte udbredelsesområde mod syd.

Arten findes formentlig over hele øen, som for det meste er dækket af regnskov. Rapporter om lignende dyr på de nærliggende øer Morotai, Bacan og Obi er endnu ikke bekræftet, så kortet viser kun Halmahera.

> **Oprindelig udbredelse:** Indonesien.

LEVESTED

Arten er en skovvaran. Den lever i primær og sekundær lavlandsskov og er fundet fra under 50 op til omkring 300 meters højde. I modsætning til slægtningen *Varanus rainerguentheri*, der på Halmahera mest lever i mangrove og kystvegetation, holder arten sig til skov. Den kan dog færdes i regnskov lige ved kanten af mangroven, tæt på kysten.

På Halmahera ligger temperaturen i lavlandet på 25-30 °C hele året, og der falder 1.500-2.000 mm regn om året, mest fra december til marts. Regn og skyer kan vare i dage eller uger, og længere tørkeperioder er sjældne.

Fælder efter arten sættes ved redehøjene til storfodshøns (store bunker af jord og plantemateriale, som fuglene ruger æggene ud i). Arten er formentlig en lurejæger: det kraftige hoved, de lange tænder og den camouflerende tegning passer til et rovdyr, der ligger stille ved steder som redehøjene, hvor duer, øgler, slanger, hvirvelløse dyr og nyklækkede kyllinger kommer forbi. Den graver formentlig også i redehøjene efter æg. Føden i naturen er ikke undersøgt. Arten kan være på vandring om aftenen, så den er ikke udelukkende dagaktiv.

Pasning

TERRARIET

Pasningen af *Varanus yuwonoi* bygger på den nærtbeslægtede *Varanus melinus* i samme gruppe og på skøn.

En voksen varan på 100-150 cm skal have et hjemmebygget terrarie eller et helt rum på mindst 300 × 150 × 180 cm (længde × bredde × højde). Et par skal have et terrarie, der kan deles i to, fx 400 × 100 × 150 cm. Etårige dyr kan bo enkeltvis i glasterrarier på 100 × 50 × 60 cm og derefter to-tre sammen i 150 × 90 × 80 cm. Unge dyr skal flyttes op, efterhånden som de vokser.

Indret med et dybt substrat af barkflis eller blandet jord og bark, så dyret kan grave og skjule sig, og mange skjul i form af korkrør og kasser. Giv klatregrene og hævede hvilepladser; det største dyr lægger beslag på den højeste. Et stort vandkar til at bade og dykke i er et plus, og vandet skal skiftes jævnligt. Brug sikre låger med lås, og skærm alle lamper med net, så dyret ikke kan brænde sig. Hold dyret alene: artsfæller i hele den gruppe, *V. yuwonoi* hører til, er aggressive mod hinanden, og hos *V. melinus* kan fælles hold ende med dødelige bid.

TEMPERATUR

I naturen er der 25-30 °C hele året i lavlandet. I terrariet skal der være en stor temperaturgradient. Om dagen skal baggrundstemperaturen ligge på omkring 26-30 °C, og under solpladsen skal overfladen nå 40-45 °C, målt med et infrarødt termometer. Om natten må temperaturen falde til 23-25 °C. Unger skal have op til 40 °C under solpladsen. Tallene for *Varanus yuwonoi* er lånt fra *Varanus melinus*, og nattemperaturen er et skøn. Klimaet på Halmahera giver ingen grund til vinterhvile eller en kølig periode.

Giv varmen fra flere pærer i kombination, og styr dem med termostat. Afskærm pærerne, så dyret ikke kan komme til at røre dem, og mål overfladetemperaturen med et IR-termometer. Hold øje med et dyr, der bliver liggende under pæren uden at røre sig, eller som holder sig væk fra solpladsen: begge dele kan betyde, at temperaturen er forkert.

Læs mere: Varme og temperatur Læs mere: Vinterhvile og årstider

LUFTFUGTIGHED OG VAND

Arten lever i et fugtigt skovklima uden tørtid. Hold luftfugtigheden på 70-90 % med daglig sprøjtning og et fugtigt substrat, især nederst, hvor dyret graver. Tallet er et skøn ud fra klimaet og slægtningene.

Hold substratet fugtigt, men ikke vådt, og sørg for god ventilation, så der ikke opstår mug. Stil en stor vandskål eller et kar frem, hvor dyret kan drikke og bade. Skift vandet dagligt, da varaner ofte forurener det.

Læs mere: Luftfugtighed, sprøjtning og ventilation

LYS OG UVB

Arten er dagaktiv og soler sig, så den har brug for kraftigt lys og UVB. Brug UVB-rør eller UVB-pærer sammen med en eller flere solpladslamper, så dyret kan vælge mellem sol og skygge. Ferguson-zone 3 er et godt udgangspunkt. Mål UV-indekset med en UV-måler, og skift rør og pærer efter producentens anvisning. Hold lyset tændt 12 timer i døgnet og mørkt om natten.

FODER

Føden i naturen er ikke undersøgt, men arten tager formentlig fugle, øgler, slanger og hvirvelløse dyr ved redehøjene og graver efter æg. Fodringen er lånt fra den nærtbeslægtede *Varanus melinus*: mus, fisk eller fjerkræ en gang om ugen og ind imellem insekter, især græshopper. Giv ikke gnavere som hovedføde: varaner bliver let fede og får fedtlever, hvis de fodres med for mange mus. Skift mellem insekter, hele fisk, æg og lidt hele gnavere.

Unger får fårekyllinger og græshopper hver anden dag og små mus af og til, givet med pincet, så alle får lige meget. De er så grådige, at man skal passe på ikke at overfodre dem. Giv kalk med D3-vitamin på insekterne og af og til et tilskud af vitaminer og mineraler, fx drysset på hakket oksehjerte blandet med hønseæg.

Læs mere: Foderdyr: hold og avl Læs mere: Kalk, vitaminer og tilskud

ADFÆRD OG HÅNDTERING

Arten er aggressiv, når den håndteres. Den har et forholdsvis kraftigt hoved og meget lange tænder, så et bid kan give dybe skader, og kløerne og halen kan give slemme rifter, så tag ikke fat i dyret uden stor erfaring. Vildfangede dyr er ofte stressede og forsvarer sig kraftigt. Giv dem ro og skjul, og håndter dem så lidt som muligt.

Bevæg dig langsomt i terrariet, og lad dyret komme til dig. Når dyret spiser roligt af en pincet og ikke længere flygter, kan du begynde at arbejde i terrariet. Hold hænderne rene og vask dem grundigt efter hver berøring af dyret, foderet, vandet og terrariet, fordi varaner kan bære salmonella.

Hold dyret alene. Artsfæller i gruppen er aggressive mod hinanden, og hos *Varanus melinus* kan fælles hold føre til dødsfald. Sæt kun en han og en hun sammen i en kort periode og kun i et meget stort terrarie.

Læs mere: Karantæne og hygiejne

Avl

KØNSMODENHED OG KØNSBESTEMMELSE

Kønsforskelle og alder ved kønsmodenhed er ikke kendt for *Varanus yuwonoi*. Hos den beslægtede *Varanus melinus* er hannen større end hunnen (snude-kloak-længde omkring 50 cm mod 40 cm), men det kan ikke overføres uden videre. Overlad kønsbestemmelsen til en dyrlæge med erfaring i varaner.

PARRING

Avl af *Varanus yuwonoi* er ikke beskrevet. Hos den beslægtede *Varanus melinus* er parringen ikke knyttet til en sæson: den kommer i gang, så snart kønnene sættes sammen, og hannen skilles fra hunnen cirka to uger senere. Hold dyrene under tæt opsyn, og sørg for, at hunnen kan komme væk, for bid kan være dødelige.

ÆGLÆGNING OG KULD

Faktaboksens 4-9 æg er lånt fra *Varanus melinus*, hvor der går omkring tre måneder mellem kuldene. Hunnen skal have en æglæggekasse, fx en hul træstamme på 80 × 50 × 25 cm, halvt fyldt med tørvejord, blade og et lag sphagnum, så hun kan lægge æggene uforstyrret. En drægtig hun kendes lettere på stor appetit end på en tykkere krop. Et overset kuld kan afsløres af æggeskaller i afføringen, fordi dyrene æder æggene.

INKUBATION

Inkubationen af *Varanus yuwonoi* er lånt fra *Varanus melinus*. Læg æggene oven på en blanding af vermiculit og sand (2 dele vermiculit til 1 del sand) uden at vende dem, og dæk æggeboksen med plastfolie, så luften holdes mættet med fugt. Tag folien af mindst en gang om ugen for at lufte ud. Ved 29 °C klækker æggene efter 164-166 dage. Regn med, at nogle æg ikke udvikler sig eller indeholder døde fostre.

OPDRÆT AF UNGER

Opdræt af *Varanus yuwonoi* er ikke beskrevet, og tallene her er lånt fra *Varanus melinus*. Ungerne er omkring 27-28 cm i total længde og vejer omkring 33-35 g ved klækningen. Opdræt dem i glasterrarier på 60 × 100 × 75 cm med grene, kork- og bambusrør, planter og daglig sprøjtning med regnvand ved 26-32 °C og op til 40 °C under solpladslamperne. Tilbyd fårekyllinger efter fire-fem dage; ungerne tager dem ofte først efter tiende dag. Nogle uger senere kommer små mus til, og derefter får de fårekyllinger og græshopper hver anden dag og små mus af og til. Fodr dem med pincet, så alle får lige meget, og vej dem jævnligt: nogle unger vokser hurtigere end andre. Bliver der uro, så skil dem ad.

Sundhed og typiske fejl

Eksporten fra Indonesien var i årene 2010-2017 opgivet til 25-110 dyr om året, erklæret som opdrættede eller født i fangenskab. Det er uvist, hvor mange af dem der reelt er opdrættet: varaner, der sjældent eller aldrig er opdrættet, er i handlen næsten udelukkende vildfangede. Vildfangede dyr har ofte indvoldsorm og andre parasitter og har været udsat for stress, tørke og dårlig behandling under fangst og transport. Der er ingen etablerede avlslinjer, og sygdomme hos arten er ikke beskrevet, så det følgende bygger på beslægtede varaner.

- Parasitter: få en afføringsprøve undersøgt af en dyrlæge med erfaring i krybdyr, og hold et nyt dyr i karantæne i flere uger, før det flyttes ind.
- Dehydrering og afmagring efter transporten: tilbyd frisk vand, og vej dyret jævnligt.
- Brændsår fra uafskærmede varmekilder: dæk alle pærer til.
- Fedme og fedtlever ved for meget fedt, især hvis hovedfoderet er gnavere.
- Mangel på kalk og D3-vitamin, hvis UVB og tilskud mangler. Det giver bløde knogler.
- Luftvejsinfektioner og sepsis: beslægtede varaner kan dø af bakteriel blodforgiftning, lungebetændelse og cyster i bughulen. Åndedræt med åben mund, slim og nys er varselstegn.
- Salmonella: varaner kan bære bakterien uden at være syge, så vask hænderne efter enhver kontakt med dyret og terrariet, og lad ikke børn eller sårbare personer røre ved dyret.

Et sundt dyr har klare øjne, en fyldig hale og en jævn vægt. Søg en dyrlæge med erfaring i krybdyr, hvis dyret taber sig, ikke spiser i flere uger, trækker vejret med åben mund eller virker slapt.

Spørg altid dine kloge bekendte

Vejledningen er et godt sted at begynde, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskellige, og meget af det vigtigste lærer man af dem, der har holdt arten i årevis. Tal med en avler, en erfaren holder eller en dyrlæge med forstand på krybdyr og padder, før du anskaffer dyret - og igen, hvis noget ser forkert ud.